

Дослідження впливу емоційного інтелекту на адаптацію жінки в умовах війни

Ірина Сиротенко,

*магістрантка кафедри психології,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: syrotenkoiv@krok.edu.ua*

Юрій Живоглядов,

*кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: yuriygo@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6763-2737*

Проблема емоційного інтелекту є не новою для психологічної науки, оскільки вона здавна привертала увагу різних науковців. Хоча, навіть такий посилений інтерес до цього психологічного феномену не зменшує актуальності його вивчення в умовах сьогодення [1]. Окрім того, для сучасного етапу дослідження та вивчення проблеми емоційного інтелекту є важливим виявлення його зв'язку з іншими явищами та властивостями особистості. Так, в умовах повномасштабної війни актуальним є саме вивчення впливу емоційного інтелекту на адаптацію жінки в умовах війни.

Враховуючи, той факт, що емоційний інтелект впливає на здатність жінок адаптуватися до змін навколишнього середовища, зокрема через здатність розуміти власні емоції, переживання, вміння керувати емоційними проявами, розуміти та правильно трактувати емоції інших людей, нами було проведено емпіричне дослідження, в якому взяли участь 62 жінки віком від 27 до 52 років. Більшість досліджуваних становили жінки віком від 31 до 40 років (44,8%). Досліджувані віком від 41 до 50 років становили 42,8% від загальної кількості досліджуваних. Найменшу кількість досліджуваних становили жінки віком 20–30 років (6,4%) та 51–60 років (6,4%). Середній вік досліджуваних – 40 років. Переважна більшість жінок (57,6%) заміжні. Незаміжними є 19,2% досліджуваних, тоді як 23,2% респондентів – розлучені. Також, переважна більшість досліджуваних (93,6%) мала повну вищу освіту. Неповну вищу та професійно-технічну освіту мала незначна кількість досліджуваних (по 3,2%). Для дослідження впливу емоційного інтелекту на адаптацію жінки в умовах війни було використано такі психодіагностичні методики: методика визначення рівня розвитку емоційного інтелекту (Н. Холл) [2, с. 200-204]; методика діагностики соціально-психологічної адаптації (К. Роджерс, Р. Даймонд) [3, с. 83-91].

Проаналізувавши результати, отримані за методикою дослідження рівня розвитку емоційного інтелекту (Н. Холл) показали, що більшість респондентів (41,6%) мають середній рівень емоційної обізнаності. 20% респондентів мають високу емоційну обізнаність. Це вказує на те, що досліджувані добре розуміють власні емоції, вміють розпізнавати свої настрої та вчитися ними керувати. 38,4% жінок, які взяли участь у дослідженні мають низький рівень емоційної

обізнаності.

За шкалою «управління емоціями» 23,2% досліджуваних отримали показники, що вказують на високий рівень управління своїми емоціями. Середній рівень управління своїми емоціями виявлений у 41,6% досліджуваних, а низький – у 35,2% респондентів.

Високий рівень самомотивації виявлений у 23,2% досліджуваних, тоді як середній рівень самомотивації виявлений у 35,2% опитуваних. У 41,6% досліджуваних виявлений низький рівень самомотивації, що вказує на низьку здатність опановувати та керувати власними емоціями.

Високий рівень емпатії виявлений у 23,2% досліджуваних. У 26,4% респондентів виявлений середній рівень емпатії, тоді як у 50,4% досліджуваних виявлений низький рівень емпатії, що вказує на їхню нездатність до розуміння емоцій інших та співпереживання їм.

Високий рівень розпізнавання емоцій інших людей виявлений у 23,3% досліджуваних. 41,6% респондентів мають середні показники розпізнавання емоцій інших людей. Низький рівень розпізнавання емоцій інших людей виявлений у 35,2% досліджуваних.

Враховуючи результати, отримані за всіма компонентами емоційного інтелекту, виділених Н. Холлом, було зроблено висновок про те, що високий рівень емоційного інтелекту властивий 26,4% досліджуваних. Для 38,4% досліджуваних властивий середній рівень розвитку емоційного інтелекту, тоді як 35,2% досліджуваних мають низький рівень розвитку емоційного інтелекту.

Аналіз результатів, отриманих за методикою «Діагностика соціально-психологічної адаптації Роджерса-Даймонда» показав, що за шкалою «Адаптація» 44,8% досліджуваних мають низькі показники, що вказує на дезадаптацію. 31,2% респондентів мають нормальний рівень адаптації. Високий рівень адаптації мають 24% опитуваних.

За шкалою «Прийняття інших» встановлено, що 43,2% досліджуваних мають проблеми у прийнятті інших людей, комунікації з ними. Нормальний рівень прийняття інших притаманний для 40,8% респондентів, тоді як для 16% жінок характерний високий рівень прояву за цією шкалою.

За шкалою «Інтернальність» виявлено, що 30,4% досліджуваних мають низький рівень, тоді як для більшості опитуваних (46,4%) характерний нормальний рівень прояву цієї шкали. Зазначимо, що для 23,2% респондентів характерним є високий рівень інтернальності.

За шкалою «Самосприйняття» для 33,6% респондентів характерні низькі показники. Нормальний рівень самосприйняття виявлений у 41,6% досліджуваних. Високий рівень вираженості цієї шкали притаманний 24,8% досліджуваних.

За шкалою «Емоційний комфорт» виявлено, що 41,6% респондентів відчувають певний емоційний дискомфорт, причинами якого можуть бути труднощі в адаптації. Нормальний рівень емоційного комфорту притаманний 30,4% жінок, тоді як 28% респондентів відчувають емоційний комфорт.

За шкалою «Прагнення до домінування» було встановлено, що 36,8% досліджуваних швидше схильні підкорятися лідерам, ніж домінувати. 49,6% респондентів прагнуть до домінування лише в певних ситуаціях, особливо, коли знають, що зможуть впоратися із труднощами і вимогами. Для 13,6% жінок характерним є яскраво виражене прагнення домінувати над іншими.

Отже, за результатами дослідження можна зробити висновок, що жінки із вищим рівнем інтелекту легше і швидше адаптуються до змін навколишнього середовища, ніж жінки, які мають низький рівень розвитку емоційного інтелекту.

Список використаних джерел

1. Бовсуновська Н. І. Розвиток емоційного інтелекту як спосіб оптимізації процесу соціально-психологічної адаптації особистості. Синергетичний підхід до проектування життєвого простору особистості: зб. наук. матеріалів II Міжнарод. наук.-практ. конф. (28-29 квітня 2022 р., м. Полтава). Полтава, 2022. С. 35–38.
2. Карпенко Є. В. Сучасні вектори дослідження емоційного інтелекту особистості. Психологія і особистість. 2019. № 1 (15). С. 60–72.
3. Психодіагностика: практикум / уклад.: Н. О. Данильченко, А. В. Вертель. 2-е вид., випр. та доп. Суми: Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2012. 144 с. ULR: <https://library.sspu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/04/41-4.pdf>